

Fredrik Österling är musiker, kompositör och tidigare chef för Helsingborgs konserthus. Nu aktuell med romanen "Vinterblod" som skulle kunna misstas för en nyckelroman om hans konfliktyngda tid på Sametinget.

FOTO: BJÖRN LILJA

Smart action i Fredrik Österlings samiska thriller

Recension

Fredrik Österling flyttade från Helsingborgs konserthus till Sametinget och sina samiska rötter. Etiketten på hans nya roman är med rätta "Sápmi noir".

● **Fredrik Österling**
"Vinterblod". Lava förlag.

Fredrik Österling är musiker, dirigenten och kompositören som i egenskap av konserthuschef satte Helsingborgs symfoniorkester på kartan, för att därefter flytta tillbaka till sin barnoms Norrbotten och bli kanslichef på Sametinget. Där skapade en djup konflikt mellan honom och styrelsen rubriker; en konflikt som slutade med att Österling blev utköpt - och fick tid att skriva.

Österling debuterade 2018 med deckaren "Ond musik" (Visto förlag) där han beskrev både den klassiska musikens värld och politikens. Nu har han riktat blicken mot Norrbotten och den samiska kulturen. Spänningsromanen "Vinterblod" behandlar brännande ämnen i samtiden: polarisering mellan samer och tornedalingar, naturresurser och gruvnäring, liksom säkerhetsläget i Europa. På omslaget marknadsförs boken som "Sápmi noir", och den som läst Lars Pettersons deckare i Kautokeino-serien, eller för den delen Ann-Helén Laestadius "Stöld" eller "Straff" kan känna igen miljöerna.

Ramberättelsen handlar om Lasse - eller rättare sagt Lars-Anta Larsson Purnu - som ett helt yrkesliv har förnekat sitt samiska arv. Förvisso har han jobbat med frågor rörande nationella minoriteter på kulturdepartementet - men han har försökt undvika allt som har med Sápmi att göra och rota sig i Stockholm. Så en dag kommer det samtal som blir vändpunkten i hans liv.

En avlägsen släkting har sett sina renar bli brutalt nerskjutna av mystiska män i vita overaller och med helautomatiska vapen. Polisen står handfallen. Nu undrar släktingen: Kan Lasse komma till Kiruna och utreda detta?

Så Lasse säger adjöss till huvudstaden, liksom jobbet, den förbittrade exfrun och barnen. I Norrbotten finner han kärleken, men hamnar samtidigt mitt i en skenande våldsspiral med djupa koloniala rötter och storpolitiska dimensioner. Här finns passion, korruption, stympade lik och en hel del jojk. Österling bjuder på fullt ös från första sidan, ett avancerat berättelsebygge och en vokabulär kryddad med till lika delar svordomar som samiska glosor.

Och jag lär mig dessutom ett nytt begrepp från ryskan: *maskirovka*. Alltså konsten att vilseleda sin fiende i en konflikt, genom ett kluster av förvirrande åtgärder och skenmanövrar avsedda att skapa kaos och instabilitet - ett begrepp som känns oroväckande aktuellt.

Parallellt med den nutida berättelsen får vi följa nåjden Máhtát som på 1600-talet beger sig ut på en mytologisk resa för att rädda samernas framtid. Genom Máhtát sipprar ett stråk av magi och folkstro in i den annars rätt råbarkade berättelsen från det snötäckta Norrbotten.

I en intervju med SVT har Österling berättat att idén till "Vinterblod" föddes under hans tid på Sametinget. I boken finns också en arbetsplats med djupa konflikter och en styrelseordförande i just Sametinget, som dessutom råkar vara en idiot.

Har vi att göra med en nyckelroman? Nej, kungör författaren i en inledande notis: "alla likheter med verkliga personer, levande eller döda, händelser eller platser är helt tillfälliga". Smart och driven action är det i alla fall.

Anna Ringberg
författare, kritiker och
skribent på kultursidan